

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Гуняга Н.О.

студентка,

Київський національний торговельно-економічний університет

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ПРИЙОМІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасна економіка вимагає обґрунтованих та дієздатних управлінських рішень на підприємстві, що досягається за допомогою аналізу фінансового стану, зміст якого не обмежується лише обчисленням окремих коефіцієнтів. А передбачає вивчення комплексу показників, що відображають різні аспекти діяльності.

Фінансовий аналіз є гнучким інструментом у руках керівників підприємства. У системі управління роль аналізу підприємства можна розкрити через його основні функції: вивчення характеру дії економічних законів, встановлення закономірностей і тенденцій економічних явищ і процесів у конкретних умовах підприємства; контроль за виконанням планів і управлінських рішень; пошук резервів підвищення ефективності виробництва; оцінка результатів діяльності підприємства по виконанню планів; розробка заходів по використанню виявлених резервів у процесі господарської діяльності.

Дослідження показали, що в практиці аналітичної роботи щодо фінансової звітності підприємства використовуються наступні основні прийоми:

Горизонтальний (часовий) аналіз – здійснюється для оцінки розвитку явищ і процесів, які характеризують діяльність підприємств у часі (динаміці). Завдання горизонтального аналізу полягає в тому, щоб шляхом побудови рядів динаміки розкрити і охарактеризувати закономірності, що проявляються на різних етапах формування того чи іншого явища, виявити тенденції та особливості їх розвитку [1, с. 55].

Переваги: основа комплексної оцінки показників фінансово-господарської діяльності; на основі горизонтального аналізу дається оцінка змін основних показників бухгалтерської (фінансової) звітності.

Недоліки: потрібне видозмінювання деяких форм звітності та подання числових даних у вигляді позитивних чисел; несумісність даних в умовах інфляції; для висновку за цим прийомом потрібно забезпечити відповідність показників та їх однорідність у часі.

Вертикальний (структурний) аналіз – дає можливість визначити структуру підсумкових показників з оцінкою впливу кожної позиції на результати в цілому. Структурний аналіз використовується для всіх показників, які мають адитивні моделі розрахунку. Зіставляючи структуру одного і того ж показника за різні періоди часу, можна простежити його зміну.

Переваги: дозволяє вивчати структуру фінансових показників і надавати оцінку їх змін; проводити порівняльний аналіз з урахуванням галузевої специфіки і згладжувати негативний вплив інфляційних процесів; можна оцінити питому вагу кожного елемента структури.

Недоліки: не містить механізму порівняння окремих варіантів економічних рішень і не передбачає взаємозамінності різних ресурсів, через що унеможлиблюється вибір оптимального варіанту розвитку економічної системи; обмежене врахування інфляції; некоректність результатів через диспропорцію в структурі активів підприємства.

Порівняльний (просторовий) аналіз – найрозповсюдженіший прийом аналізу, який включає три аспекти: територіальний (класифікаційна ознака КОАТУУ); організаційний (класифікаційні ознаки КФВ і КОПФГ); конкурентний (класифікаційна ознака КВЕД) [3, с. 24].

Даний вид аналізу має ряд методів порівняння фінансових показників з метою визначення відхилень і встановлення причин, які зумовили ці відхилення. Фактичні дані порівнюються з: плановим завданням, встановленими нормативами, даними попередніх періодів, з підрозділами даного підприємства, середньогалузевими показниками, внутрішніми та зовнішніми стандартами та показниками провідних підприємств.

Переваги: визначає відхилення і встановлює причини, які зумовили ці відхилення; вивчає тенденції та закономірності її розвитку; виявляє резерви та перспективи розвитку.

Недоліки: можливий лише при наявності повної і достовірної інформації; необхідність усунення впливу відмінностей в обсязі і асортименті продукції при зіставленні якісних показників; приведення фактичних і базових даних до єдиних цін та умов формування.

Аналіз відносних показників (фінансових коефіцієнтів) широко застосовується для встановлення взаємозв'язку між показниками фінансової звітності підприємства. Даний метод найбільш точно дозволяє: визначити слабкі і сильні сторони діяльності підприємства; вказати напрямки, які потребують подальшого дослідження; виявити основні напрямки динаміки показників; визначити ступінь впливу факторів на зміну результативного показника.

Переваги: використання коефіцієнтів у просторово-часовому аспекті, тобто дає можливість швидко у відносних величинах здійснювати як експрес-, так і комплексну діагностику; дозволяє отримати інформацію, що представляє інтерес для всіх категорій користувачів; дозволяє виявити тенденції в зміні фінансового стану підприємства.

Недоліки: важкість коректної оцінки зміни фінансових коефіцієнтів у динаміці; множинність коефіцієнтів, використовуваних в аналізі, ускладнює однозначну оцінку фінансового стану; значення коефіцієнтів не завжди відбивають реалії національної економіки.

Факторний аналіз – проводиться при дослідженні впливу окремих показників-факторів на величину показника, який розглядається як результат стохастичних і детермінованих зв'язків [2, с. 28].

Переваги: дає змогу наочно побачити рівень фінансового стану на підприємствах протягом кожного звітного періоду і простежити тенденцію

його зміни шляхом визначення ключових факторів впливу на основні показники; дозволяє отримати більш точні результати; зміна результативного показника розкладається по факторам без залишку.

Недоліки: зі збільшенням в моделі числа факторів-співмножників різко підвищується складність обчислень; не існує загального методу розкладу абсолютних відхилень узагальнюючого показника за факторами при числі факторів більше двох; елемент суб'єктивізму, який полягає в довільному визначенні порядку розташування факторів.

Трендовий аналіз ґрунтується на порівнянні кожної позиції звітності з низкою попередніх періодів і визначенні тренда, тобто основної тенденції динаміки показника, очищеної від випадкових впливів факторів зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства та індивідуальних особливостей його діяльності в окремих періодах. Трендовий аналіз використовується в тих випадках, коли порівняння показників проводиться більш ніж за три роки. Цей вид аналізу носить характер перспективного прогностичного аналізу [4, с. 58].

Переваги: враховує вертикальний та горизонтальний аналіз; дозволяє досліджувати динамічні ряди з визначенням тренду, за допомогою якого формують можливі значення показників, отже, ведеться аналіз тенденцій розвитку, тобто перспективний аналіз.

Недоліки: складність вибору моделі; проблеми інтерпретації інформації та формування системи аналізованих показників; неточність даних при нестабільному ринковому середовищі.

Крім наведених недоліків кожного прийому існують ті, які притаманні усім, а саме:

- відкоректованість даних бухгалтерського обліку;
- недостатність методичного матеріалу;
- відмінність між українською та зарубіжними методиками;
- відсутність уніфікації інформаційного забезпечення підприємства;
- відсутність єдиних основних положень аналізу фінансового стану підприємства.

На використання того чи іншого методичного підходу впливає об'єктивність отриманих даних та вплив внутрішніх та зовнішніх факторів. На даний момент часу не існує оптимального прийому щодо застосування методики аналізу фінансового стану, оскільки кожна з них має свої переваги та недоліки.

Проведений аналіз дає можливість визначити, що найбільш трудомісткими прийомами можна вважати порівняльний та трендовий аналізи. Також основним недоліком перерахованих прийомів є проблеми інтерпретації інформації та формування висновку по проведеним розрахункам. Більш швидкими прийомами виступають горизонтальний та вертикальний аналіз, хоча вони і мають свої недоліки.

В той же час з метою достовірності, охоплення всіх сфер діяльності підприємства та їх взаємозв'язану систему руху фінансових ресурсів та оцінки їх стану доцільно використовувати всі методи в комплексі. Такий підхід дає змогу одержати не лише підсумкові результати рівня роботи підприємства, а й формувати напрями підвищення ефективності діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бутко А. Д. Теорія економічного аналізу: підручник // А. Д. Бутко. – Київ: КНТЕУ, 2012. – 411 с.
2. Грабовецький Б. Є. Фінансовий аналіз та звітність: навчальний посібник // Б. Є. Грабовецький, І. В. Шварц. – Вінниця: ВНТУ, 2011. – 281 с.
3. Малюк Н. Фінансовий аналіз в аудиті // Н. Малюк // Аудитор України. – 2014. – № 9. – С. 22–31.
4. Мних Є. В. Фінансовий аналіз: підручник // Є. В. Мних, Н. С. Барабаш. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 536 с.

Кощинець М.І.

аспірант,

*Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника*

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В МІСЦЕВИХ ТА АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДАХ

Одним із суб'єктів проведення аудиту в органах судової влади є структурний підрозділ Державної судової адміністрації України. Згідно з Положенням про управління аудиту Державної судової адміністрації України, затвердженого наказом ДСА України від 11.07.2012 № 80 [1], управління аудиту здійснює аудит та фінансовий контроль діяльності структурних підрозділів Державної судової адміністрації України, територіальних управлінь, судів, підприємств, установ та організацій, організаційне забезпечення діяльності яких здійснює ДСА України.

У зв'язку зі зміною структури ДСА України, у 2015 році управління аудиту реорганізовано у відділ аудиту.

Протягом 2012 року управлінням аудиту із залученням інших працівників ДСА України проведено 31 контрольний захід, з них: 25 планових перевірок щодо цільового та ефективного використання коштів державного бюджету, дотримання вимог чинного законодавства щодо застосування процедур, укладання угод при закупівлі товарів, робіт та послуг за державні кошти, аналізу надходження судового збору та аудитів ефективності, відповідності, фінансових аудитів.

Крім того, управлінням аудиту проведено 6 позапланових перевірок окремих питань фінансово-господарської діяльності (стан організаційного забезпечення судів, аналіз причин невикористання відкритих асигнувань, нарахування заробітної плати та індексації тощо).

Проведеними у 2012 році контрольними заходами виявлено фінансових порушень на загальну суму 9732,3 тис. грн.

З метою встановлення стану справ щодо виконання завдань і досягнення цілей, ефективності планування, покращення результатів роботи установ